

TAMMISAARI RAASEPORIN LINNA

TARKASTUSRAPORTTI 2007

KONEKAIVUN VALVONTA 6.6.2006

Laatija:
Museovirasto
Arkeologian osasto, MJHY
Päivi Maaranen 26.2.2007

Sisällys:

1. Perustiedot kohteesta
2. Lyhyt kohdekuvaus
3. Tarkastuskertomus
4. Liitteet:
 - karttaliite: sijaintipaikkakartta
 - valokuvaliitteet: A koepistot
B pintamaan poisto rakennusalueelta ja kuivatusojan kaivu
 - muut liitteet: kopio lausunnosta 147/603/2006
kopio sähköpostista 22.5.2006

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

TAMMISAARI RAASEPORIN LINNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivilinna/raunio
Ajoitus:	keskiaikainen, vuodet noin 1370-1553
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2014 07 Snappertuna
Mj. rek nro.:	835 50 0006
Hoitorek. nro.:	999 00 0076

Linnaraunio:

Koordinaatit:	x = 6658010; y = 3313300 ; z = 5-7
Koordinaattiselite:	linnan keskikoodinaatti, pistemäinen
Valvottu kohta:	
Koordinaatit:	x = 6658 050; y = 3313217; z = 3
Koordinaattiselite:	paikan keskikoodinaatti, pistemäinen

Pinta-ala:	valvotun paikan pinta-ala noin 10 x 6 m ² , josta kaivettiin 30 m ²
Etäisyystieto:	Snappertunan kirkolta 750 m etelään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Raseborg
Tila:	835-474-1-52 Raseborgs kronoskog
Omistaja:	Suomen valtio
Osoite:	Museovirasto, PL 913, 00101 Helsinki
Lisätietoja:	Museoviraston ja Raaseporin hoitokunnan valvonnassa

MUINAISJÄÄNNÖKSEN HOITO

Hoitosuunnitelma:	P. Maaranen 2006
Hoitoraportit:	P. Maaranen 2006

2. LYHYT KOHDEKUVAUS

Raaseporin linna sijaitsee korkealla pyöreällä kalliolla, jota aikanaan ympäröi meri joka puolelta. Kallion edustalla on pienempi kohouma, nk. Tallisaari, josta on käynti linnakalliolle siltaa pitkin. Nykyään linnakallio kivimuureineen on tasaisten nurmikenttien ympäröimä. Linna toimii museona ja sen lähetyvillä sijaitsevat kesäkahvila Slottnäktens Stuga vuodelta 1893 sekä kesäteatteri. Linnasta pohjoiseen sijaitsee Galgbergetin alue, jossa

perimätiedon mukaan sijaitsi hirsipuun paikka Galgbackenilla. Linnan lähetyvillä on myös keskiajalla sijainnut nk. Tunan kauppapaikka, joka jossain aikakauden lähteissä mainitaan myös kaupunkina. Tunan tai mahdollisen linnan talouskartanon paikaksi on arvioitu linnasta itään pellon laitamilla sijaitsevaa kumpareta, nk. Slottsmalmenia.

Raaseporin linna perustettiin 1300-luvun lopulla ja sitä rakennettiin vaiheittain sadan vuoden aikana. Nykyisellään nähtävä rakennuskokonaisuus on 1800- ja 1900-luvulla tapahtuneiden restaurointien tulos. Linnakalliolla sijaitsevan linnan kehämuuri on muodoltaan hevosenkänkämäinen ja varsinaiseen päälinnaan liittyy kolme esilinnaa. Suuren pyöreän tornin, nk. rondellin rakentaminen ajoittuu 1400-luvun jälkipuolelle. Linnakallioita on lisäksi aikanaan ympäröinyt paaluvarustus, josta on säilynyt jäänteitä mm. linnakentällä ja Raaseporinjoessa.

Linnan tarkempi rakennusaika ajoittuu ilmeisesti 1370-lukuun, jolloin se rakennettiin Bo Joninpoika Gripin johdolla. Linnan valtaapitävät ovat vaihdelleet käytön aikana ja jossain vaiheessa linna oli jopa merirosvojen tukikohtana. Loistokkainta vaihetta elettiin 1400-luvulla, jolloin Ruotsista karkotettu kuningas Kaarle Knuutinpoika Bonde piti linnassa hoviaan. Raasepori oli aina 1550-luvulle asti Uudenmaan sotilaallinen ja hallinnollinen keskus, jonka tehtävänä oli valvoa Suomenlahden kauppaa ja suojata Suomenlahdelta Karjaalle johtavaa vesireittiä. Linnan aktiivisen käytön historia päättyi vuoteen 1553, jolloin se hylättiin ja linna alkoi rappeutua.

Raaseporin linnan raunioiden vahvistaminen ja katosten rakentaminen ovat turvanneet linnan jäänteiden säilymisen. Kulkusillat mahdollistavat kävijöille helpon liikkumisen linnan tiloissa ja tutustumisen rakenteiden yksityiskohtiin. Linnakentällä sopii levähtää sekä nauttia maisemasta. Linnasta koilliseen sijaitsee hoidettu maisema-alue Galgbacken, jonka läpi kulkee Kärleksstigen-niminen polku Forngården-museoon.

3. TUTKIMUSKERTOMUS

3.1 Tarkastuksen aihe

Raaseporin linnasta luoteeseen sijaitsee pohjoismaiden suurin kesäteatteri, jonka toiminnasta vastaa Västnyländska Ungdomsringen r.f.. Kesäteatterin lipunmyyntikoju oli vanhentunut ja se haluttiin korvata uudella suuremmalla kojulla. Koska rakennuskohta sijaitsi merkittävän muinaisjäännöksen välittömässä läheisyydessä ja sen paikalla saattoi olla potentiaalisia muinaisjäännöksiä, perustuksien kaivu oli tehtävä valvottuna.

Rakennuksen perustustavaksi oli valittu teräspylväät, jotka kairattaisiin maahan. Yhteensä pylviä tarvittiin kuusi kappaletta. Rakennusalueelta oli tarkoitus poistaa myös pintamaa ja korvata se sepelillä rakentamisen yhteydessä. Lisäksi oli tarpeen avata oja, jonka avulla valuvedet ohjataan teatterin näyttämön ja sen takana olevan ruohokentän alueelta hallitusti ohi lipunmyyntikioskin. Lupa ojan tekoon oli saatu suullisena Museoviraston rakennushistorian osastolta Erkki Mäkiöltä.

3.2 Tarkastushavainnot

Perustusten kaivu ja ojan avaus tehtiin 6.6.2006. Työtä aloitettaessa vanha lipunmyyntikoju oli purettu pois ja maanpinta oli sen kohdalla kasvipeitteön. Työtä valvottiin koko sen toteuttamisen ajan. Ennen kaivua tehtiin rakennuksen perustuksen kohdalle kolme noin 0,5 x 0,5 ja syvyydeltään 50 cm koepistoa perustuspylväiden paikalle. Lisäksi tehtiin yksi kuoppa keskelle perustusta ja yksi perustuksen ulkopuolelle perustuksen pylväiden kanssa samaan linjaan. Lisäksi tarkastettiin maanpintaan lapiolla avatut ojan maakerrokset T-kairalla ja silmin havainnoiden sekä seurattiin koneellista pintamaanpoistoa sekä ojan kaivua.

3.2.1 Koepistot

Kuoppa 1.

Kuoppa kaivettiin perustuksen ulkopuolelle samaan linjaan perustuspylväiden kanssa. Maanpinta oli rikkoutumaton ja ruohon peittämä. Kuopasta voitiin havainnoida seuraavat maakerrokset pinnasta pohjaan: 5 cm multa, 5-7 cm harmaata savea, jossa hieman sormia tahraava nokea seassa, noin 12 cm karkeaa hiekkaa, alinna sitkas ruostepitoinen savi. Ei löytöjä, ei kulttuurikerrokseen viittaavia merkkejä.

Kuoppa 2.

Kuoppa kaivettiin tulevan rakennuksen perustuksen pylvään kohdalle, missä pintamaa oli rikkoutumaton, mutta missä sitä peittävän ruohon päälle oli purkuvaiheessa kasautunut hiekkaa. Kuopasta voitiin havainnoida seuraavat maakerrokset pinnasta pohjaan: 25-30 cm multavaa maata (ilmeisesti paikalle tuotua täytemaata), alinna muovautuva harmaa savi. Ei löytöjä paitsi multakerroksesta kruunukorkki ja pala tiiltä.

Kuoppa 3.

Kuoppa kaivettiin vanhan lipunmyyntirakennuksen paikalle ja tulevan rakennuksen perustuksen pylvään kohdalle. Pintamaa oli rikkoutunut. Kuopasta voitiin havainnoida seuraavat maakerrokset pinnasta pohjaan: 20 cm kivistä karkeaa soraa (lippukioskin rakentamisen yhteydessä tuotua täytemaata), sen alla 25 cm multavaa maata (ilmeisesti paikalle tuotua täytemaata), alinna harmaa muovautuva savi. Ei löytöjä.

Kuoppa 4.

Kuoppa tulevan rakennuksen perustuksen pylvään kohdalle. Pintamaa oli rikkoutumaton. Kuopasta voitiin havainnoida seuraavat maakerrokset pinnasta pohjaan: 10 cm kivistä karkeaa soraa (lippukioskin rakentamisen yhteydessä tuotua täytemaata), 10 cm harmaata savea, 10 cm karkeaa hiekkaa (ilmeisesti rantahiekkaa), alinna sitkas ruostepitoinen savi. Ei löytöjä.

Kuoppa 5.

Kuoppa kaivettiin tulevan rakennuksen perustuksen keskiosaan rakennuksen päätyä lähelle. Pintamaa oli rikkoutumaton. Kuopasta voitiin havainnoida seuraavat maakerrokset pinnasta pohjaan: 4 cm multamaata, 3 cm karkeaa soraa (ilmeisesti lippukioskin rakentamisen yhteydessä tuotua täytemaata), 1 cm maatunutta tummaa orgaanista ainetta (ilmeisesti vanhempi maanpinta maatuneine ruohoineen, joka peittynyt vanhan lippukioskin rakentamisen yhteydessä hiekalla), 20 cm multava maa (ilmeisesti paikalle tuotua täytemaata), alinna sitkas ruostepitoinen savi. Ei löytöjä.

3.2.2 Pintamaan kuorinta ja oja

Pintamaan kuorinta keskittyi rakennuspaikan alueelle. Pintamaata kuorittiin noin 20 cm kerroksissa. Kuorittava pintamaa käsitti täytemaakerroksiksi aikanaan tuodun karkean hiekan sekä multamaan. Lisäksi kuorittiin maa-ainesta saveen asti noin 40 - 50 cm syvyyteen. Kuorinnan yhteydessä ei havaittu irtolöytöjä ja kulttuurikerroksiksi tulkittavia maan värjäntymiä.

Oja kaivettiin rakennettavan paikan koillispuolelle kohti näyttämön takaosaa. Kaivu suoritettiin poistamalla kerralla täytemaa ja hiekkakerrokset poistaen noin 40 cm syvyyteen saakka pohjasaven pintaan. Kaivun yhteydessä ei havaittu irtolöytöjä ja kulttuurikerroksiksi tulkittavia maan värjäntymiä.

3.3 Yhteenveto

Yhdestäkään koekuopasta ei tullut löytöjä paitsi kuoppaa 2, josta tuli yhteensä kaksi modernia löytöä (tiilen pala, kruunukorkki). Kuopan 1 ylemmässä savikerroksessa oli seassa vähäinen määrä nokea, joka tahrahi hieman sormia. Missään koekuopassa ei havaittavissa kulttuurikerrokseksi tulkittavia värjäymiä tai kerroksia. Kaikissa kuopissa olivat pohjimmaisina koskemattomat luonnolliset mereen kerrostuneet savet. Kuoppien 1 ja 5 yksittäiset savi- sekä hiekkakerrokset ovat ilmeisesti rantavoimien tuottamia. Kuopissa 3-5 oli kussakin havaittavissa vanhan lipunmyyntikojun rakentamiseen liittyvä paikalle tuotu karkean kivisen soran kerros.

Kuopissa 2-5 oli havaittavissa paikalle tuotu multava maa, jolla on teatterin rakentamisen yhteydessä tasattu paikalla ollutta painaamaa (suullinen tieto: Västnyländska Ungdomsringen r.f.). Näyttämön taakse tuotu täytemaa on ilmeisesti kasattu teatterin rakennustyössä rikkoutuneen pintamaan päälle, koska multavassa täytemaassa tai sen alla ei havaittu selviä merkkejä maatuneesta alkuperäisestä maanpinnasta. Tehty maanpinnan tasoitus on ilmeisesti aiheuttanut myös veden juoksun muutoksen ja sitä kautta rinteeseen vettymisen laajalti tällä alueella lipunmyyntikioskin takana sekä lämpiön alueella.

Rakennuspaikan pintamaan poiston ja kuivatusojan kaivun yhteydessä ei havaittu löytöjä ja värjäytyneitä maa-alueita.

Kokonaishavaintona voidaan todeta, että koekuoppien ja muun kaivun valvonnan perusteella alueella ei ollut merkkejä kiinteän muinaisjäännöksen olemassaolosta.

Helsingissä 26.2.2007

Päivi Maaranen

Karttaliite: sijaintikartta

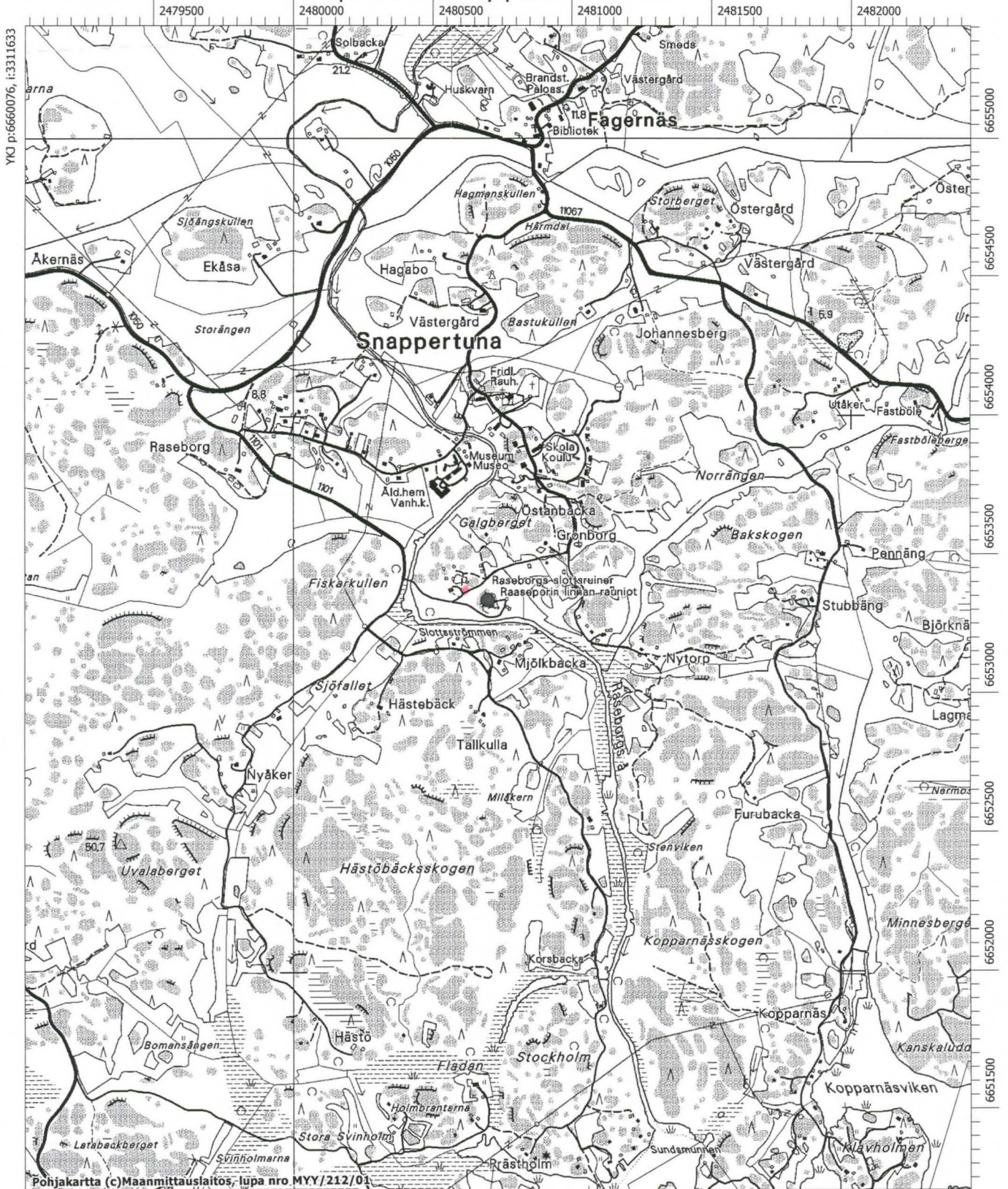
Tarkastuskertomus 2007

Tammisaari Raasepori

Museovirasto

Päivi Maaranen 26.2.2007

Konekaivun 6.6.2006 valvontapaikka merkitty punaisella karttaan.

Kuvaliite A: Koepistot

TARKASTUSRAPORTTI 2007

Tammisaari Raasepori

Museovirasto

Päivi Maaranen 26.2.2007

Kuva 1. Yleiskuva rakennettavasta alueesta. Koepistot numeroitu. Kuvattu luoteesta.

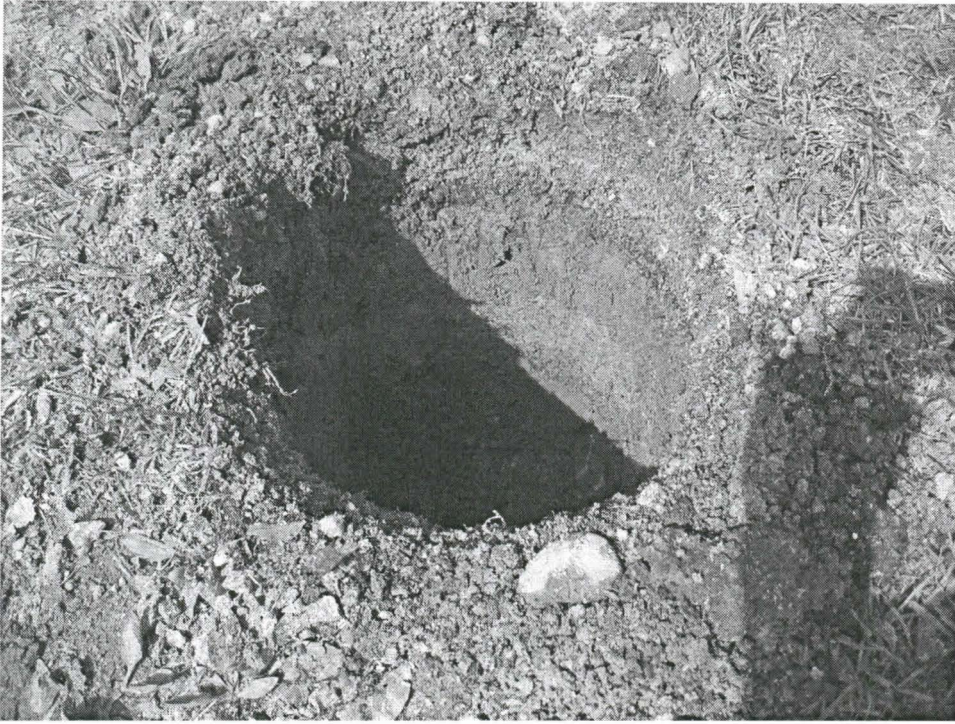
Kuva 2. Kuoppa 1. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 3. Kuoppa 2 kuvattu itäkaakosta.

Kuva 4. Kuoppa 3. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 5. Kuoppa 4. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 6. Kuoppa 5. Kuvattu itäkaakosta.

Kuvaliite B: pintamaan poisto rakennusalueelta ja kuivatusojan kaivu

TARKASTUSRAPORTTI 2007

Tammisaari Raasepori

Museovirasto

Päivi Maaranen 26.2.2007

Kuva 1. Yleiskuva rakennusalueesta. Koneasemoinnit. Kuvattu lounaasta.

Kuva 2. Pintamaan poisto kerroksittain noin 20 cm kerroksissa. Kuvattu idästä.

Kuva 3. Ennen koekaivua lapiolla tehty kaivu-ura. Kuvattu etelästä.

Kuva 4. Lapiouran kohdalle koneella kaivettu kuivatusoja. Puhdas savi, jonka päällä multava maa-aines. Multava maa-aines ilmeisesti ainakin osin ilmeisesti paikalle tuotua täytemaata, jolla tasoitettu painannetta teatterin rakentamisen aikaan. Kuvattu etelästä.

Kuva 5. Multavaa maa-ainesta rakennuspaikan kohdalla. Ilmeisesti paikalle tuotua täytymaata, jolla tasoitettu painannetta teatterin rakentamisen aikaan. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 6. Lipunmyyntirakennus valmiina. Edustalla paikalle tuotu sepeli-
pintakerros. Kuvattu etelästä.